ים.

ל) ומוספתל רפ"גו. ב) ב"ב סד. ח) (מוספתה רפ"גן, 20 ב"ב קד. קלה: (מיר ז:), 21 (\$"ל לפני ד"ה בכופרא), ד) [ב"ב סד.], ה) שיין לדף הקודם, ו) [ע"ע מופ' חולין קו: ד"ה אמר רב ומופ' נדה ל: ד"ה שני ומוס' שבת לב. ד"ה במרפקו ותוס' מנחות לז. ד"ה

> לעזי רש"י אישיל"א. בית-שחי.

> > מוסף רש"י וווייר לווחוד הקודח

שנה האמורה בקדשים. היכל לכתיב כבש בן שנתו (נדה מז:). מעת לעת. מיוס ליוס, ולא למתיע למניו עולם שתכלה שנתו ערב ר"ה לתוקי עונט שתוכנה שתוו עו כי ויים. (שם). שתי שנים שבשדה אחוזה. המוכר שדה אחוז לחבירו אינו מותר לגואלה נפחות משתי שנים, שיאכלנה לוקח שתי משתי שנים, שיאכלנה לוקח שתי ותנות שנים, מיזפנים רוקח שני שנים כדכתיב (ויקרא כה) במספר שני מבואות ימכר לך, ומכאן ואילך אם בא לגאול גואל ומחשב לו פירות של שתי שנים לפי שנים הבאים עדמים שמכרה לו לפי שנים הבאים עד היובל, שהלוקח שדה מחבירו יודע שיחזירנו לו ביובל, ואם היו עד היובל עשר שנים ומכרה לו בעשרה ליטרין נמנא קונה פירות של כל ליטרין נמנא קונה פירות של כל שנה בליטרא (נדה שם). שני תבואות. מיעוט שני שנים, וכמיב תבואות ומשמע כל תבואות של שתי שנים. להביא תבואה שלישית. ושלש שנים, להצילה מבואה שלישית, חטלש מבואות אל משכחת לה בשחי שנים אלא מעם לעת, כגון מכרה לו באלול מנאה פירות נמצא אוכלן ואוכל מבואה עד שיחזור ויקלור קודם אלול הבא, הרי שמי מבואות בשנה אחת, ועוד יאכל, מעואה בשנה מחת, ועוד ימכל מבוחה השנית שהיא שנה השלישית לפי מנין העולם (נדה מח.). ובשביעית גמי יעבוד. כגון נמכר בניסן וכשיגיע תשרי של שביעית עברו וכשיגיע תשרי של שביעית עברו וכשיגיע תשרי של שביעית עברו שש למנין עולם והוא יעבוד עד על מנין עולם והוא יעבוד עד ניסן (שם). לערכין. דמיכא דכתיי מבן ששים שנה ומעלה פשיטא לן דשנת ששים כלמטה, דהא ומעלה כמיב, אבל בן חמש שנים דלא כתיב אלא מבן חמש שנים ועד בן עשרים מהכת חבן חומש שנים ועד כן שברים שנה, ולא כתיב מבן חמש שנים ומעלה, אי לא אשמועינן הכא מעת לעת הוה אמינא שנת חמש כלמעלה, להכי אשמועינן הכא דבעינן ה׳ שנים מלאים בכלל ערך דבעינן ה׳ שנים מלאים בכלל ערך ירפטיק פי שנים מנמים בכנת מרך הראשון שהוא מועט (שם). לפרקין דיוצא דופן. להיכא דלא מנן ויום אחד כגון כן עשרים וכת עשרים (שם). מ"ט לא אמר ליוצא דופן. הואיל ומ"ל נמי ליוצא דופן. הואיל ומ"ל נמי בהנך מעת לעת (שם). דומיא דהבך. כלומר אע"ג דבהנך דיולא דופן הוי נמי מעת לעת, מיהו האי דופן הוי נתי מעת נעת, מיהו החי שבבן ושבבת דמתניתין לא איירי בהן כלל דהא דומיא דקדשים וערי סון כיון מדי או אומי און שיפוע חומה ועבד עברי קחני דכחיבן, הלכך ערכין נמי כחיבן, אבל שנת עשרים לענין שערות לא כחיבי באורייתא אלא הלכתא היא (שם).

כחת ייתה מכח הכנתה היית (שם). ע"כ שייך לעמוד הקודם **שבזכר ושבנקבה מיבעי ליה.** לישנא דקרא דכתיב ולנקבה עשרת שקלים, אלא בן ובת לישנא דמתניתין

שקנים, חנח בן וכת נישנח דמתניתין היא בן עשרים וכת עשרים (נדה מח.). חדרן עלך חשג יד וצריך. לו למוכר, ליקח לו דרך. לילך לבור ודות שלו או יפרח באויר, ינק נכור דרות שנו חויפרה נחויר, דברי ר"ע. דקסבר מוכר בעין יפה מוכר ולא שיר לו דרך לעצמו (חיר ד:). וחכ"א אינו צריך. ליקח לו דרך, דאמרינן כשם ששייר את הצור ואת הדות לעצמו כך . שייר לו דרך (שם). בזמן שאמו נפירוש, חוץ מאלו. לו. מוכו בפירום, דווץ במארו. בור ודות, כיון דאמר לישנא ימירא, דהא אפילו לא אמר חוץ לא הוו מכורין, להכי אמר חוץ לשייר לו

שבוכר ושבנקבה מיבעי ליה. כלישנא דקרא דכתיב בערכין (ויקרא סי לערבין. ואם תאמר בערכין מנלן דבעינן מעת לעת ופירש א ב ג מיי פיצ מהלי ערכין מ) אם זכר אם נקבה ולא כתיב בן ובת אבל יולא דופן כוליה בן ובת תנינן: ומאי שנא. בערכין דנקבה כי מזקנא יותר על ששים קייתא אתילתא דערך ילדה שלשים שקל וערך זקנה עשרת שקלים:

ומחי שנה וכר. דכי עבר על ששים לא קאי אתילתא דבליר ערך זקן טפי מתילתה בערך ילד דילד חמשים שקלים ווקן ט"ו שקלים: פאחא. שבר שאינו אלא למשא. ל"א פחחא גרסינו לשון ערום ועריה דמתרגמינן לערום פחיח בתרגום של נביאים (יחוקאל מו): סימא. מטמון. שיכולה לטרוח ולעשות מלאכה בזקנותה:

הדרן עלך השגיד

משקלי עלי. ירמטיא.

האומר שם האשה: משקל ידי עלי. היאך הוא שוקל יו אם רוצה מכביד ואם רולה מיקל: ממלא חבים מים ומכניסה. לתוכו: עד מרפיקו. אניל שקורין איישיל"א וכשמכניסה יולאין המים וכשמוליאה נמלאת חסירה: ושוקל בשר חמור. שמשקל בשר חמור כמשקל בשר אדם ש ויהיו באותו בשר גידין ועלמות לפי מה שיש ביד לפי שחין משקל עלמות וגידים שוה למשקל בשר ונותן לתוכה עד שתתמלה דהשתה היכה נפח כשיעור ידו יז וכפי אותו משקל יתן (h): גבו' יאן נפשיה ככל דהו. כל מה שהוא רוצה לשקול ישקול: בכופרא. זפת: שמכי. בללים: באתרא דתקלי כופרא. שמוכרים זפת במשקל: שדי חרי חלחה. כדרך המוכרין: בטיל ליה משקל. ונמצא שאין נמכרין במשקל: מעשה לסחור. קתני רישא אם כסף כסף כו׳ ואוקימנא דקאתא לאשמועינן דאי לא ים פריש פטר נפשיה בכל דהו והדר תני באמה של ירמטיא שאמרה משקל בתי סתם עלי ושקלתה בוהב: קומתי. משמע כהומתו ונותן שרביט עב שלא יוכל לכופפו אם פירש כסף כסף ואם זהב זהב: מלא קומסי. לא נתכוין אלא למדת גובה קומתו ולא לעובי כי : רב יהודה לחמר כר׳ עקיבח: ולח חם הכור. המוכר את הבית לא מכר את הבור שבה או את הדות. בור בחפירה בלא בנין כתלים ודות בבנין ד^י: ולריך. מוכר ליקח לו דרך מן הלוקח לילך בה לאותו בור ודות שהרי כל הקרקע מכר לו ולא שייר (ג) יגן דסבירא ליה מוכר בעין יפה מוכר: אינו לריך. דמוכר בעין רעה מוכר ודרך שייר לו: בומן שחמר לו. מוכר ללוקח בית אני מוכר לך חוץ מאלו בור ודות שאין לריך ליקח לו דרך.

ידו (ד) אלמא לטפויי מילחא אתא ולהודיע שאין דעתו אלא למדת הגובה: עומדי. עלי מי הוי משמע שרביט קומתו או לא: רחבי

הבית ופירש ודאי לטפויי מילתא קאמר ולהודיעו שמשייר לעצמו הכא נמי כיון דקומתי משמע נמי גובה קומתי וקאמר מלא

גמי כיון דלא צריך וקאמר למפויי מילתא קאתי איבעיא להו עומדי מהו בור ודום שחין לריך ליקח לו דרך. אלמא כיון דלא לריך לפרושי דהא מסממא נמי אין בור ודות בכלל - אמרינן ר״ל בלא כפיפה כיבו (בלא) [אלא] עב כעובי קומתו שהרי

שבזכר ושבנקבה מיבעי ליה ומאי שנא נקבה דכי מיזקנא זו קיימא אתילתא ומאי שנא זכר דלא קאי אתילתא אמר חזקיה אמרי אינשי סבא בביתא פו פאחא בביתא סבתא בביתא סימא בביתא:

הדרן עלך השג יד האומר משקלי עלי נותן משקלו אם כסף כסף ואם זהב זהב מעשה באמה של ירמטיא שאמרה משקל בתי עלי ועלתה לירושלים ושקלה ב משקלה זהב משקל ידי עלי רבי יהודה אומר ממלא חבית

מים ומכניםה עד מרפיקו ושוקל זו מבשר

חמור ועצמות וגידים ונותן לתוכה עד

שתתמלא אמר ר' יוםי וכי היאך אפשר לכוין

בשר כנגד בשר ועצמות כנגד עצמות אלא

שמין את היד כמה היא ראויה לשקול:

גמ' מאי אם כסף כסף אם זהב זהב אמר

רב יהודה פירש כסף כסף פירש זהב זהב

פשיטא הא קמ"ל טעמא דפירש הא לא פירש

פטר נפשיה בכל דהו כרחבה דאמר רחבה

באתרא דתקלי כופרא פמר נפשיה אפי'

בכופרא פשיטא לא צריכא דאיכא דתקל

ואיכא דכייל מהו דתימא כיון דכולהו לא

תקלי לא קמ"ל אמר רב פפא באתרא דתקלי

שמכי פטר נפשיה אפי' בשמכי פשיטא לא

צריכא דבתר דשקלי שדו תרי תלתא מהו

דתימא בפיל תורת משקל קמ"ל: מְעשה

באמה של ירמטיא וכו': מעשה לסתור

חסורי מחסרא והכי קתני ואם יאדם חשוב

הוא אף ע"ג דלא פריש לפי כבודו סום אמרינן

ומעשה באמה של ירמטיא שאמרה משקל

בתי עלי ועלתה לירושלים ושקלוה ונתנה

משקלה זהב אמר רב יהודה האומר יקומתי

עלי נותן שרבים שאינו נכפף מלא קומתי

עלי נותן שרבים הנכפף מיתיבי יקומתי

עלי מלא קומתי עלי נותן שרבים שאינו

נכפף הוא דאמר כר"ע דדייק לישנא יתירא

ידתנן לא האת הבור ולא [את] הדות אף ידתנן

ע"פ שכתב זו עומקה ורומה וצריך ליקח לו

דרך דברי ר"ע וחכ"א אינו צריך ומודה

רבי עקיבא בזמן שאמר לו חוץ מאלו

שאין צריך ליקח לו דרך אלמא כיון דלא צריך וקאמר למפויי מילתא קאתי הכא

זיעה לכך פירש ר"י דהוא שקורין קוד"ת ובמנחות (דף לו. ושם) ובובחים (דףיט.) הארכתי וו: דבתר דשקלי שדו תרי תלתא. מו מעריכין יותר מן המשקל כדמוכח בבבא בתרא פרק המוכר את הספינה (דף פח:) והיכי ס"ד דבטלה תורת משקל וי"ל יו דהכי פירוש דהכא ים באתרא דשקלי שדו תרי תילתי יותר מן הכרע הלכך סלקא דעתך דבטלה כיון שנותן יותר מכדין: הוא דאמר בר' עקיבא בו'. תימה ישו ברייתה מאן תניה לא רבי עקיבא ולא רבנן דעד כאן לא פליגי אלא דמ"ס מוכר בעין יפה מוכר ומר סבר מוכר בעין רעה מוכר ושייר הדרך לעלמו ואינו לריך לרבנן היתור לשון אבל היכא שהיתור לריך לעולם מודו רבנן

חדש אלא אם כן יש לו חדש שלם דלא שייך למימר דאזלינן בחר

חדש העולם הכי נמי לכל שארשיו בן חמש ובן עשרים:

האומר

הדרן עלך השגיד

ברפיקו. פיי רש"י אציל שקורין אשייל"א בלע"ז ולא נראה שהרי בברייתא בגמרא תני

עד האניל ואי אפשר שהוא אשייל"א

דאיתא בפרק ב' דובחים (דף יח:) ולא

יחגרו ביזע שלא היו חוגרים במקום

זיעה לא למטה ממתניהם ולא

למעלה מאניליהם (ולא תחת אנילי)

ואלא כנגד אנילין ידיהם ואי אמרת

דהוא אשייל"א אדרבה שם הוא מקום

וא"ת בכל מקום נמי היו

משכלי

לפרש כל הבעיות בחם תמלא לומר והכי פי׳ עומדי מהו מי אמרינן שרולה לומר שיתן שרביט שאינו נכפף או דלמא שרביט שיכול לעמוד בעינן ואע"פ שנכפף רחבי מהו אם תמלא לומר יו (דעמוד) [בעמדו נותן] שרביט [שנכפף] ברחבו מהו מי בעינן כרחבו ממש דרחבו אינו יכול לכפוף כאן כשכופף קומתו אינו כופף רחבו הכי נמי משמע שרביט בלח כפיפה או דלמא רוצה לומר שרביט ארוך כרוחבו ואף על פי שנכפף ואת"ל ברוחבו נותן שרביט כפוף ישיבתי מהו מי אמרינן שר"ל בלא והפיכה) וכפיפהן כלומר כמו שאני יושב מרחשי ועד רגלי או דילמא שרביט כפוף משמע שהרי כשהוא יושב הוא כפוף ואם חמלא לומר דישיבתו משמע שרביט כפוף מפני

דמהני וא"כ ברייתא כמאן תרמייה:

איבעיא להו עומדי מהו. יש

שהוא כפוף ויושב עוביו מהו מי עוביו אינו כפוף או דילמא שרביט גדול כמלא עוביו קאמר ואף על פי שהוא כפוף ואם תמלא לומר דבעוביו משמע בכפיפה הקיפו מהו מי אמרינן שר"ל שרביט כגו עד שמקיף כל גופו ועב כל כך שאינו יכול לחזור מכפיפתו או דילמא דבר שמקיפו קאמר ואפילו כל דהו ורבינו אלחנן פירש על ישיבתו מי אמרינן שר"ל מראשו

ועד מקום ישיבתו קאמר שהוא חלי גופו או דילמא כל גופו קאמר כמו שהוא יושב מראשו ועד רגליו וי"מ ישיבתי מהו מי אמרינן שר"ל שיתן השרביט שיחזיק קומת ישיבתו ולא כמלא קומת עמידתו או דילמא שרביט שמחזיק מקום ישיבתו קאמר: ושוקל

הֹ] מיזקנא ופחתא קיימא (ש״מ ח) מיקנה ופחתא קיימה (שיים).
מ) פלחל ק"ל פויא [וכנ"ל: מ) פחתא [שיים]. גו ושקל הנתנה מתקלה נותנה מתקלה נותנה מתקלה נותנה מתקלה (שיים). דו ושוקל בשר ממור (שיים). דו ושוקל בשר לידה ומעשה (שיים). גו ל"ל אמדינן, גו שמב לו עותקה אמדינן, גו שמב לו עותקה "חיים". מ] שוקל ידו אם (ש"מ) (ש"ח), זן שוקנ ידו חס (ש"ח), מן מוקנ ידו חס (ש"ח), מן מדס וידה נלחות בגל (ש"ח), ילן מטר ין ולפי לחתו (ש"ח), ילן מטר נפשיה (ש"ח), יגן לח פירש פטר (ש"ח), יגן שייר בה כלום (ש"ח), יגן ש"ח), יגן שייר בה כלום (ש"ח), יגן ש"ח), יגן שייר בה כלום (ש"ח), י ידן תיכת חנמת (מ"ח), עו] שאר כגון בן חמש ובן עשרים ובן ששים. ורש"י פ" בשלהי פרק יולא דופן (נדה מת.) דכתיב בהו וועטלה אלמת שלימות בעינן (ש"ח), טון היו מכריעין יותר יו] דהכא פירושו הכי נחתרה ין יווכא פיודשו יובי כמתיק (צ"ק), יח] דהכל דבתר דמקלי (ש"ח), יע] מימה למורי הרמ"ר נרייתל (ש"ח), ל] למ"ל בעומדי משמע נכפף רחבי מהו (ש"מ).

הזכר ואם נקבה היא אלא ש״מ לפירקין דיוצא דופן קא מיירי: [קיימא תילתא. דכתיב מבן עשרים שנה עד בן ששים שנה ואם נקבה היא והיה ערכך שלשים שקל וכתיב בבת ס׳ שנה ומעלה . לנקבה עשרת שקלים דהיינו תילתא: זכר לא קאי אתילתא. דכתיב מבן עשרים שנה עד בן ששים חמשים שקל ואילו בבן ששים שנה ומעלה כתיב חמשה : [עשר שקל דהיינו בציר מתילתא] פאחא בביתא. מוקש: סימא פאחא בביתא. מוקש: מימא בביתא. מטמון שמשמרת כל מה שבבית: הדרן עלך השג יד: האומר משקלי עלי. לתת להקדש: אם כסף. נדר נותן משקלו כסף: עד מרפיקו. עד בית שחיו שהוא הכתף וכמה שמכניס [ידו] לחבית יוצאין המים: ושוקל. ונוטל בשר חמור וגידים ועצמות כנגד היד ונותן לחבית . צד שתתמלא שיגביהו המים עד למעלה ואח״כ יוציא ובשר חמור לחרץ היינו משקל ידו] ולפי אותו המשקל יתן: [ובי] היאך אפשר המשקל יתן: בשר בנגר בשר]. ליתן בשר חמור כנגד בשר ועצמות כנגד עצם שבזרוע. שמא עצם שבורוע יווני מוה הצבם ושוקל יותר: אלא שמין את היד, אומדין את היד כמה היא ראויה לשקול בלא משקל: גמ': אפי' בכל דהו. כלומר באיזה דבר שירצה שרגילין בני אדם לשוקלו:

[בשפבי. בצלים]: שדו תרי תלתא. לויתור לגירומין: קמ"ל. דלא בטיל ופטר נפשיה בהו: [מעשה למתור. רישא אמרת הא משקלי עלי סתם פטר נפשיה בכל דהוא והשתא אמרת דנתנה משקלה זהב: כי אמרה סתם) לפי כבודו אמרינן לית. אם עשיר הוא משקלי עלי סתם פטר נפשיה בכל דהוא והשתא אמרת דנתנה משקלה זהב: כי אמרה סתם) לפי כבודו אמרינן לית. אם עשיר הוא משקלי במוסף שרבים. של כסף או של זהב להקרש: נותן שרבים. של כסף עם שאינו נכפף מעצמו הואיל ואמר קומתו כלומר דר שיכול לקום מעצמו שאינו נכפף): כולא קומתי בלה משקלי בעומה הזן: [וצריך ליקח לו דרך. מוכר מלוקח שילך אור במוכר בלין מכירה תנן בכבא בתרא. לא מכר לא את הבור ולא את הדות, לענין מכירה תנן בבבא בתרא. לא מכר לא את הבור ולא את הדות, של"פ שכתב לו עומקה ודופה. של חצר ויש לומה שהללו בעומקה הזן: [וצריך ליקח לו דרך מוכר בעין רשה מוכר ושייר לעצמו דרך במוכר בעין רשה מוכר ושיר לעצמו דרך מומר לפחות קאמר: לבומיי מלחא קאבר. כלומר לכך הוסף בדיבור. ואיכא דאמרי איפכא קומתי עלי נותן שרביט הנכפף מלא קומתי עלי ואמר מלא קומתי עלי ואמר מקום. שלום בחוץ מהון נדרים או לא.

שאינו נכפף דכל לישנא (בתרא) (יתירא) לטפויי מלתא אתא: עומדי מהו. אמר עומדי עלי ומהו של לשון נדרים או לא.

שימה מקובצת

קובבו ז א״ד כמלא רוחב מושבו קאמר. ורש״י פי׳ עומדי מהו אי משמע קומתי או לא. רחבו עלי מהו מי הוי משמע שרביט זהב דוגמתו או שרביט ארוך כמדת רחבו. היקפו מהו אי יהיב שרביט נכפף וארוך כמדת הקיפו או דילמא שרביט עבה כהיקפו בעי למיתב תיקו. תוס׳: תום׳ ד״ה איבעיא להו כו' ואת״ל ברוחבו כו' כפוף. גליון. ואת״ל דרחבי ר״ל נכפף דפעמים שכופפו ישיבתי וכוי. עכ״ל הר״י ז״ל בגליון:

שם או במקלו. גליון. צריך לדקדק באיזה עת ישקלו אותו כי הדבר ידוע שאדם כבד יותר בבקר קודם אכילה מאחר אכילה ומסתבראת בנותן משקלו. גליון. צריך לדקדק באיזה עת ישקלו אותו כי הדבר ודוע שאדם כבד יותר בבקר קובדים הנכפף א"ד שרביט שיכול לעמוד קאמר שאינו נכפף: הקיפו מהו מי אמרינן שרביט עבה קאמר כפוף כהיקפו ואינו יכול לחזור מכפיפתו א"ד דאינו צריך להביא דק שרביט שיכול להקיפו ולחזור מכפיפתו. וכן פ"י עביו. ישיבתו מהו מי אמרינן שרביט כנגד קומתו כשהוא יושב קאמר

ר"י דילפינן ליה מבן חדש דכי היכי דאינו נערך בן ב ד מיי שם הלנה ו: טו וע"ש ופכ"ה שם הל"ב סמג עשין פב טוש"ע חו"מ סי

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה ושוקל וכו' יתן שמכי ואח"כ ד"ה שדי: (ג) ד"ה מלא וכו' לעובי הס"ד ואח"כ ממה הוא רב יהודה: (ג) ד"ה ולריך וכרי ולא שייר לו דרך דס"ל מוכר: (ד) ד"ה בזמן וכרי וקאמר מלא לטפויי כל"ל וחיבת אלמא נמחק:

שינויי נוסחאות

כמשכע נכפף דיהבי (נהי (נויים), ככן כלת כפיפה שהרי [תיבות בלת עב כעובי קומתו נמחק] (נויים), כגן תיבת עד נמחק (נויים),

רבינו גרשום שבזכר ושבנקבה [מיכעי ליה].